

Forklarende tekster

Tekst A

Motivation er vigtigt, hvis man skal lære noget. Hvis man ikke er motiveret, er det svært at koncentrere sig i skolen.

Tekst B

Fagligt selvværd handler om, hvordan man har det med sine egne evner i skolen. Hvis man har haft mange nederlag, kan man begynde at tro, man ikke er god nok.

Tekst C

Fagligt selvværd handler om, hvordan man vurderer sine egne evner i skolen og på arbejde. Det påvirkes af oplevelser, feedback og relationer. Mange mister troen på sig selv, hvis de fx har fået dårlige karakterer gentagne gange – og det kan føre til, at man undgår nye udfordringer. Men fagligt selvværd kan ændres. Små succeser, støtte og anerkendelse kan gøre, at man begynder at tro mere på sig selv igen.

Tre tekster om skole og læring

Tekst A

Mange unge oplever, at deres motivation i skolen falder i takt med, at kravene stiger. Det hænger bl.a. sammen med, at undervisningen ikke altid opleves som relevant. Motivation hænger ifølge flere forskere sammen med tre faktorer: mening, mestring og medbestemmelse. Når disse faktorer er til stede, stiger sandsynligheden for, at unge engagerer sig i undervisningen.

Tekst B

Når elever føler sig usikre på deres faglige niveau, påvirker det deres deltagelse i undervisningen. Forskning viser, at lavt fagligt selvværd kan føre til, at man undgår at række hånden op eller forsøger at skjule sine vanskeligheder. Men det kan ændres. Når lærere og klassefællesskab støtter eleven og anerkender små fremskridt, kan det faglige selvværd vokse. Det kræver et trygt læringsmiljø med plads til fejl og udvikling.

Tekst C

Hvis vi vil sikre, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse, skal vi gentænke måden, vi underviser på. Unge skal ikke bare testes og vurderes – de skal lyttes til og inddrages. Der bør være mere fokus på motivation og mindre på karakterer. Hvis undervisningen tager udgangspunkt i elevernes virkelighed og interesser, vil flere opleve skolen som meningsfuld. Derfor bør vi ændre vores fokus – fra kontrol til engagement.

Tipskupon

Lyt til vokalen i ordet. Lyder vokalen som **e** eller som **æ**?

Læreren læser ét ordpar ad gangen – to gange.

Du skal skrive 1 i **e** og 2 i **æ** – eller omvendt, afhængigt af om du synes, at vokalen i det første eller det andet ord lyder som **e** eller **æ**.

Nr.	e-lyd	æ-lyd
1	☐ e	☐ æ
2	☐ e	☐ æ
3	☐ e	☐ æ
4	☐ e	☐ æ
5	☐ e	☐ æ
6	☐ e	☐ æ
7	☐ e	☐ æ
8	☐ e	☐ æ
9	☐ e	☐ æ
10	☐ e	☐ æ

Tal med din makker om, hvordan du kunne høre, hvor du skulle sætte kryds.

Fræmstillingsform	Formål	Typiske trækk	Se fx efter ...
Beretende	At fortælle om noget, der er sket.	Tid, personer, sted, handling i rækkefølge.	Hvem, hvad, hvor, hvornår? Først, så, derefter ...
Beskrivende	At beskrive noget, så læseren kan se det for sig.	Tillægsord, sanser, detaljer, stemninger.	Hvordan ser det ud? Hvordan føles det?
Instruerende	At forklare – trin for trin – hvordan man gør noget.	Trin, rækkefølge, bydeform, konkrete handlinger.	1, 2, 3. Brug, start med, undgå at ...
Kommenterende	At give sin personlige mening om noget.	Holdninger, vurderinger, opfordringer, følelser.	Jeg synes, det er vigtigt, vi bør ...
Forklarende	At gøre noget lettere at forstå.	Fakta, begreber, årsag-virkning, fagligt sprog.	Det vil sige, derfor, fx, betyder at ...
Reflekterende	At undersøge og tænke over noget – tit med fokus på, hvad man selv har oplevet, og hvad man selv tænker om det.	Spørgsmål, undren, måske'er, egne erfaringer, følelser og overvejelser.	Jeg undrer mig, måske, jeg tænker over, det kan også være fordi ...
Udbygget beretende	At fange læseren med en spændende historie, hvor der sker noget, og hvor vi viser, hvordan en oplevelse føles og udvikler sig.	Spændingskurve med præsentation, konflikt, optapning, point of no return og afslutning. Der skal være udvikling i både handling og personer.	Er der spænding og noget, der ændrer sig? Er der noget, der går galt? Hvordan vokser konflikten? Det ændrede noget i mig ...
Udbygget forklarende	At forklare noget grundigt, så læseren forstår både hvordan og hvorfor. Den udbyggede forklaring bruger fagord og eksempler for at gøre indholdet af teksten tydeligt.	Flere trin med tydelig sammenhæng og årsag-virkning, fagord, eksempler og figurer. Typisk opdelt i underoverskrifter eller afsnit.	Derfor, det vil sige, fordi, for eksempel. Figurer/modeller og fagord.
Argumenterende	At overbevise nogen om en holdning eller få dem til at tage stilling.	Påstand og begrundelser, eksempler og modargumenter. Ord og sætninger der viser holdning.	Tydelig holdning, argumenter og eksempler. Ord som "bør", "vigtigt", "nødvendigt", og brug af modargumenter.

Tekster – om påstande og belæg

Du og din makker skal nu læse de to argumenterende tekster om AI i undervisning. I skal derefter finde og farve:

- Påstande: det, forfatteren mener eller foreslår.
- Belæg: grunde eller forklaringer, der støtter påstanden.

Læs eller lyt hver tekst grundigt. Tal derefter om, hvor i teksterne I finder påstande, og hvor I finder belæg. Markér med farver, hvad der er hvad, fx blå for påstande og grøn for belæg.

Farveforklaring:

- Påstand = Blå tekst
En holdning eller konklusion. Noget, man vil overbevise læseren om.
- Belæg = Grøn tekst
Noget, der underbygger påstanden – fx fakta, forklaringer eller eksempler.

Tekst 1 – AI i undervisningen

Mange elever lærer bedre, når de får hjælp af kunstig intelligens som fx Copilot eller ChatGPT.

Med AI kan man få forklaringer, der passer præcist til det, man ikke forstår.

Nogle elever tør mere, når de kan spørge en AI, før de spørger læreren.

Derfor bør vi bruge AI som en fast del af undervisningen.

Tekst 2 – AI i undervisningen

AI i undervisningen risikerer at svække elevernes selvstændige tænkning. Når man får færdige svar fra en maskine, bliver det fristende at springe den svære tænkning over.

Elever mister muligheden for at udvikle deres egne idéer. Hvis man ikke selv formulerer svar, træner man ikke at tænke kritisk og selvstændigt – noget, der er vigtigt både i skolen og senere i livet.

AI giver ikke altid forståelse, selvom man får et svar. Mange elever bruger AI uden at forstå, hvorfor svaret er rigtigt – og lærer derfor ikke det faglige indhold i dybden.

Skriveskabelon til en argumenterende tekst

1. Indledning – præsentation af emnet og holdningen

- Mange diskuterer i dag, om ...
- Jeg mener, at ...

2. Første påstand

- For det første mener jeg, at ...
- Et vigtigt argument er, at ...

Belæg til påstanden

- Det kan man se, når ...
- For eksempel viser undersøgelser, at ...

3. Anden påstand

- Derudover mener jeg, at ...
- Et andet vigtigt argument er ...

Belæg til påstanden

- Det kan fx være, fordi ...
- Det viser sig i ...

4. Modargument – og svar på det

- Nogle vil måske sige, at ...
- Det er rigtigt, at ... men ...

5. Afrunding – gentag din holdning og afslut teksten

- Derfor mener jeg stadig, at ...
- Alt i alt viser det, at ...